

אד.

פרוטוקול מס. 29/ב'

מישיבת ועדת הפנים

התקיימה ביום ג', ט"ז באב, חטי"ג - 28.7.53 בשעה 8.15

נוכחים : היו"ר נ. הח
 ע. אסף
 ד. הכהן
 מ. חזני
 י. ישעיהו
 א. כהן
 ח. מגורי-כהן
 ג. פלש
 א. פרי
 ש. פרלשטיין
 ש. הלל

מוזמנים: שר המסחר והתעשייה פ. ברנשטיין
 מר הלוי - מנהל חטיבת המזון,
 ד"ר פרלמוטר- היועץ המשפטי של חטיבת המזון
 ב. מינץ
 ש. לורנץ

סדר-היום: (1) עתון המטרה 999;
 (2) סיכום הדיון בעניני העליה;
 (3) בעיית גידול החזירים במדינת ישראל.

היו"ר נ. הח: אני פותח את הישיבה,
 עלינו לקיים היום הצבעה על מסקנותינו
 בענין עתון המטרה 999.

ע. אסף: היא עלינו לברר את הנוסחאות השונות
 של המסקנות, ולא נתפנינו לכך. אני מבקש
 לכן לדחות את ההצבעה לישיבה הבאה.

הנר ח ל ט : לדחות את ההצבעה על עתון המטרה 999
 לישיבה הבאה.

אד.

המשך הדיון בעניני העליה.

היו"ר נ. חת:

בשבוע שעבר שמענו את הדו"ח של רפאל, והיום עלינו לסכם את הדיון. לאחר הישיבה קיבלנו עוד משלחת של התאחדות עולי צפון אפריקה, אשר הצביעה על תופעות לא רצויות שאירעו. בשיחה שהיתה לי עם חבר-הכנסת כלפון על המסקנות שוועדת הפנים צריכה לקבל, הוא הביע דעה, שהטמיע אותה גם כאן, שיקום מוסד או מועצה מייצגת ליד המוסד לתיאום, או ליד הסוכנות, בה ייוצגו באי-כוח העולים וארגוניהם, באי-כוח ציבור ומפלגות. ועדה זו תשמט מעין "מסננת" לבירור התלונות, ולמתן עזרה במקרה הצורך.

אני אמרתי כי רצוני לבוא קודם בדברים בנדון עם מר רפאל, היות וכל ענין העליה נמצא בטיפולה של הסוכנות, ולא נוח לקבל החלטות שלא תבוצענה כלל, או שלא תעמודנה בהתאמה למדיניות המוצהרת של הסוכנות.

ד. הכהן:

איני חושב כי הענין הוא בטמכותנו, טוב שדנו בבעיה, אבל למענו, רשמנו ועלינו

לעבור לסדר-היום.

א. כהן:

אני נגד קבלת המלצה מסוג זה, לכל היותר הייתי מסכים לדון בה לאחר שיוגש החומר למוסד לתיאום. יחכן מאד כי לסוכנות יש כבר ועדה מייצגת מעין זו, או יחכן גם שהסוכנות לא תוכל לקבל את המלצתנו מתוך סיבות אלו או אחרות - ובאיזה מצב נימצא אז? אין לנו רשות לצוות על הממשלה, על אחת כמה וכמה על הסוכנות.

חושבני כי זכותו ואף חובתו של חבר-הכנסת כלפון להחקר עם הסוכנות ולהביא לפניה את הצעתו, אבל לא שוועדת הפנים של הכנסת תעשה זאת. מפני שזהו ענין אנושי, איני גורס שלא נחליף דעות עתה, אבל אני מציע להעביר את החומר למוסד לתיאום לעיון.

י. ישעיהו:

אני מציע כי נפריד את הענין. יש חלק אחד של הבעיה - המשלחת מטבריה, והנקודה העיקרית בו, כי נצטברו הרבה בקשות להעלות קרובים. ענין זה נוגע לאגף שירותי העליה במשרד הפנים, ואנו יכולים להמליץ בפניו, כי ימנה ועדה שתמייץ את החומר ותסייע להפריד בין המקרים שאי-אפשר להיענות להם, ובין המקרים שאריך להיענות להם.

השאלה השניה היא כוללת ומרכזית, שאלת מדיניות העליה הסלקטיבית. בנדון זה הייתי מבקש כי נחליף דעות בוועדה. אני מוכן לבקש, כחבר הוועדה, להעמיד על סדר-היום דיון על מדיניות העליה הסלקטיבית, כדי שנדון בענין לגופו וביסודיות, וגם נסיק מסקנות. מה יהיה גורל המסקנות? בשעת הסקתן נוכל לסכם כיצד להגישן למוסד לתיאום, אשר יצטרך להחטב בהן.

ח. מגורי-כהן:

שמענו את המשלחת מטבריה, אשר הצביעה על עובדות מסוימות. שמענו גם מר רפאל, האחראי לעניני עליה בסוכנות, כי יש 12,000 בקשות שלא חלה בהן תזונה, ואני מתאר לי שהן לא נערמו במשך יום-יומיים, אלא במשך שנים.

היות והפניה מנציגי העולים בטבריה באה אלינו באמצעות ועדת המסנה ליחסי ציבור, רצוני לשאול: האם נשלח מכתב למשלחת, כי הוועדה מטפלת בענינה?

אני טבור כי לא מספיק שנחליף דעות בנדון, על הוועדה גם להגיע למסקנות והמלצות, אולי לא בקטר לעליה בכלל, אלא בקטר לאיחוד המשפחות, כי בנדון זה שמענו דברים ברורים.

אד.

א. פרי:

האם עלינו לטכח את הדברים או לעבור לסדר-היום? אינני מקבל את נימוקיו של חבר-הכנסת הכהן שאין לטכח מפני שהענין שייך לסוכנות. קודם כל, מבחינה פורמלית, מדיניות העליה שייכת למוסד לתיאום; במוסד לתיאום יש לנו חלק - נציגי הממשלה, והממשלה אחראית בפני הכנסת. הוועדה יכולה לטכח את הדברים באורח הצעות לנציגי הממשלה במוסד לתיאום, כדי שידעו מה דעת הכנסת בנדון. אני אומר מבחינה פורמלית, אבל אפילו מבחינה עניינית, אילו לא היו לנו נציגים במוסד לתיאום, והענין היה נתון לרשותה של הסוכנות בלבד, גם אז יש חשיבות לדבר שוועדת הכנסת תביע דעתה, והסוכנות תביא זאת בחשבון או לא; אני מניח כי היא תביא זאת בחשבון.

קיימות שתי בעיות : מדיניות העליה הסלקטיבית, ובעיית איחוד המספחות, שהיא בעצם רק חלק מהבעיה הראשונה. אני מסכים לדעתו של חבר-הכנסת יטעיהו, כי יהיו קודם חילופי-דעות בענין, והוועדה חגיג לסיכום.

אני מצטער כי לא היה עמי החומר בעת שמר רפאל היה עמנו כאן, ולא יכולתי להציג לפניו את שאלתי על חוזר שנשלח מהארץ, ממחלקת העליה, בנדון עליית נוער מצפון אפריקה. בחוזר מ-24.4.53 נאמר, כי צעיר המועמד לעליה אינו יכול לעלות ארצה, אם ימצא במספחות חולה שמחלתו קשה. פירוש הדבר, כי הבדיקה הרפואית אינה מחייבת רק את הנער העולה, אלא את כל משפחתו. מחלת אחד מבני המשפחה מונעת בעד עליית הנער ארצה, בהתאם לחוק העליה הסלקטיבית.

היו"ר נ. חת:

שמענו כאן כי הענין חוקן החל מ-24.6, והבדיקה הרפואית מחייבת רק את המועמד לעליה.

א. פרי:

זו רק דוגמה אחת, אני מתאר לי כי יש עוד כמה דברים חמורים ומוזרים הטעונים בדיקה. אני סבור לכן כי יש להחליף דעות על בעיית העליה הסלקטיבית בכללה.

בענין איחוד המספחות יש צורך בסיכום. נחרטמנו מדברי נציגי הממשלה כי ישנם דברים הטעונים תיקון, יש סבל רב של הרבה משפחות הגורר אחריו עזיבת הארץ. קיימת מחלקת עליה של הסוכנות, אבל גם לממשלה יש מחלקת עליה, והיא חייבת לתקן את הדברים.

הצעתנו יכולה להיות, שהוועדה מפנה את תשומת-לב הממשלה או משרד הפנים לבעיית איחוד המספחות, אשר היא רואה אותה כבעיה חמורה, שהממשלה חייבת לתת דעתה עליה, למצוא דרכים להמתקן כמה וכמה חומרות ולהגיע להסדר שיאפשר פתרון הבעיה בחלקה הגדול.

איני מתנגד להמלצה שמציע חבר-הכנסת כלפון, זו יכולה להיות אחת ההצעות.

היו"ר נ. חת:

לדעתי עלינו להסיק מסקנות בנקודה אחת, מכל מקום, בקשר לתלונה שהובאה לפנינו על-ידי עולי צפון אפריקה. לעומת זאת, עלינו להיות מעשיים ולראות שהמסקנות שלנו תהיינה בגבולות סמכותנו, והעיקר שהן תקימות. לכן אני מציע כי בטרם נבוא לסיכום, נעביר את החומר למחלקת העליה של הסוכנות, בכחב, ונבקש מהם הסברים.

בשאלה האחרונה של איחוד המספחות, הייתי מציע להשהות את המסקנות עד שיחזור מר רפאל, כדי שהן תהיינה בהתאמה למדיניותה של הסוכנות.

אד.

ש. הלל:

רצוני להתנגד לדיון כל עוד אינו יודע מה חליתו. כמו-כן איני מוצא כל הצדקה להסתחרות מאחורי זה, שהענין שייך לסוכנות. אחי אין הדבר מענין לא כאזרח הארץ, ולא כחבר ועדה זו. לגבי דירי הסוכנות היא הזרוע המבצעת את העליה, אבל את המדיניות קובעת הכנסת וחוקי המדינה. על הסוכנות למעול לפי החלטות אלו, ולא שאנו נהיה תלויים בהחלטות הסוכנות.

אני מתנגד לכך שנקבל החלטות מסני טעמים: איני יודע מה ערך יש להן, ומפני שלא שמענו את אנשינו המטפלים בדבר, קיים מוסד לתיאום בו יושבית נציגי הממשלה והסוכנות. על נציגי הסוכנות אין לי השפעה, אבל לא כן הוא בקשר לנציגי הממשלה. אני מציע כי נימנע מקבלת החלטות כל עוד לא דנו בדבר עם אנשינו במוסד לתיאום, ויתכן שכדאי למנות ועדה מצומצמת של ועדת הפנים שתטפל בדבר, ותבוא בדבריה עם אנשי המוסד לתיאום.

ט. פרלסטיין:

אני מתנגד לטרמינוס שנוצר כאן "איחוד משפחות". זה אינו מושג נכון. הבעיה התעוררה בקשר עם שאלת העליה הסלקטיבית. איני מניח כי קיימת בעיה הנקראת "בעיית איחוד המשפחות" וכי יש מישהו המתנגד לה. קיימת בעיה, שמספר אנשים אינם יכולים להצטרף למשפחותיהם בגלל עיכובים והסדרים של העליה הסלקטיבית.

אני מתנגד איפוא שנדון בבעיה תחת כותרת זו; אם רוצים אפשר לדון על בעיה אחת: מדיניות העליה הסלקטיבית.

א. כהן: אני מציע להפסיק עתה את הוויכוח, ולהמשיכו בנוכחות באי-כח הסוכנות.

ג. פלש:

הערתי הראשונה היא לגבי נוסח הסעיף. גם אני מציע כי לא נכניס את הדיון שלנו תחת הכותרת "איחוד המשפחות", בעיה זו היא רצינית, וכיום יש למושב זה משמעות עדתית. אני מבקש שהוועדה תמצא הגדרה יותר מוצלחת לשאלה.

היו"ר נ. חת: אפשר לומר: העלאה משפחות.

ג. פלש:

כאן נתעורר ויכוח אם לרכז את המסקנות בענין המצומצם של החלונות שנתקבלו, או להרחיב את היריעה ולאפשר לוועדה להביע דעתה ולהגיע למסקנות לגבי מדיניות העליה בכללה. אני תומך בביע אלה הרוצים להרחיב את היריעה ולא לצמצמה, כי גם את הבעיה הקונקרטית - כפי שכבר אמר חבר-הכנסת פרלסטיין - אי-אפשר להבין ללא דיון במדיניות בכללה, כי היא תוצאה של המדיניות.

אני תומך לכן בדעת חבר-הכנסת כהן, כי נדחה את הסיכום - מבלי לצמצמו לענין אחד - עד שיהיו נוכחים באי-כוח הסוכנות.

י. ישעיהו:

אני חוזר להצעה שהוטמעה כאן ועומד עליה, כי יהיה כאן דיון על מדיניות העליה, ואפשר לדחותו כדי שיסתחפו בו נציגי המוסד לתיאום.

רצוני להשתומם למה רגשו חברי-הכנסת פלש ופרלסטיין על המושג "איחוד משפחות". אין במלים אלה כל פגם, ואם קיים פגם, הרי זה מבחינת התוכן. היתה פניה בנדון, המטלחת דיברה על איחוד המשפחות, ואין להתחמק מהטקט מסקנות.

אד.

ישיבה זו:

המסקנות צריכות להיות, שאנו ממליצים בפני אגף שירותי העליה במשרד הפנים, או אולי אף בפני הסוכנות, שינהגו בבעיית המשפחות עד כמה שאפשר בפחות חומרות, כדי להקל על האנשים הנמצאים בארץ, וכדי להקל על האנשים החיים שם תחת סיוט. במקרה זה היה דיון, ואפשר להגיע למסקנות.

ה. מיגורי-כהן:
גם דעתי היא שאין להשתמש במושג "איחוד משפחות". היתה אלינו פניה בקשר להעלאת קרובים, ועליה יש לתת תשובה.

תהיה זו התחמקות מצדנו אם נחכה עד לבואו של מר רפאל ארצה, כדי להגיע למסקנות, כיוון שכך יידחה העניין עד לאחר הפגרה. אני מאיע כי בישיבה הבאה נשמע את המוסד לתיאום, ונחווה דעתנו.

מ. חזני:
אשר לדיון - צריך לקיימו בנוכחות אנשי הסוכנות; אשר לטענה הקונקרטיה של המשלחת - יש להעבירה למוסד התיאום ולבקש הסברים.

היו"ר נ. חת: אני מסכים :

(1) הוועדה רוצה להעלות על סדר-יומה את שאלת מדיניות העליה, ולעשות זאת בנוכחות באי-כוח המוסד לתיאום. הבעיה תועלה על סדר-היום באחת הישיבות הקרובות;

(2) הוועדה תדון בנפרד בעניין חלונת אנשי טבריה בקשר עם העלאת קרוביהם מצפון-אפריקה. בעיה זו תידון בנוכחותם של באי-כוח הסוכנות בהקדם האפשרי.

בעיית גידול החזירים.

היו"ר נ. חת: ראשית, רצוני לברך את שר המסחר והתעשייה, שזו לו ההחלטה הראשונה בוועדה.

העניין החל כמשר שר המסחר והתעשייה הגיב בכנסת את הודעה הבאה, בשם הממשלה, על עניין גידול החזירים :

" מחליטים, בהסכך להחלטה מס. 4 סיוט א' בתסוז, תשי"ג (14 ביוני 1953), לאשר את החלטות ועדת השרים סיוט ט' בתסוז, תשי"ג (22 ביוני 1953) כדלהלן : א) להגביל גידול החזירים בשטח מסוים; ב) פוסדות הממשלה, כולל צה"ל, לא ימכרו שיירי פזון לסגדלי החזירים; ג) משרד המסחר והתעשייה לא יספק כל ספוג לסגדלי החזירים; ד) משרד המסחר והתעשייה יאטור קיום בתי-חרושת לזקניק חזיר, אם יראה בכך תועלת להגבלת גידול החזירים.

בקשר עם הודעה היו חילופי-דעות, והכנסת החליטה להעביר את העניין לוועדת הפנים.

שר המסחר והתעשייה פ. ברנשטיין: אני חייב להדגיש בתחילה, את מה שהדגשתי גם בכנסת, שעצם הסמלה: גידול החזירים, אינה נוגעת למשרד. ואם היא כבר נוגעת למשרד מסוים, הרי זה למשרד החקלאות יותר מאשר למשרד.

א.ד.

שר המסחר והתעשייה:

ועתה להיסטוריה של הפרשה. בשנה שעברה, לפני שנכנסתי לתפקידי, החל משרד המסחר והתעשייה, לזמן קצר, בפיקוח על בשר חזיר, עד כדי כך שהחלו לסמן את בעלי החי האלה, ולכן בשאר כנראה העניין במוחות האנטים, כעניינו של משרד המסחר והתעשייה. בינתיים, נתקבלה החלטה, שהמטלה לא תפקח על בשר חזיר, לא תחלק אותו ולא תקבע לו סחירים, ותסתלק לגמרי, כאורגן מפקח, מהעניין הזה.

לאחר מכן, כאשר נתעוררה השאלה מחדש, היו דיונים במטלה כיצד לצמצם את הגידול, ובשלב מסוים גם בא לידי סקנות מסוימות. אבל בינתיים נתארגנה בכנסת קבוצה של חברי-כנסת מרוב המפלגות, והיא הביאה הצעת חוק, שמטרתה לאסור בהחלט גידול חזירים בסדינה. במידה שיכולתי להיוודע, הרי לא ניגסו לסיפול בהצעת החוק, וגם לא היה לחץ בדרון, מפני שלא היה בטחון - ואני מביע זאת בצורה שלילית - כי חוק כזה יקבל רוב, ובסקרה שהוא לא יקבל רוב, הנזק יהיה עוד יותר גדול; אי-קבלת רוב להצעת חוק זו, היה מהווה מעין אישור של גידול החזירים כצבר מותר. אני מניח שאלה אשר הביטו את הצעת החוק לאישור גידול החזירים, נסו לקבל מינה סידור שהוא, אשר אמנם לא יאסור את כל הגידול, אבל יעזור לצמצמו בצורה דראסטית.

העניין נמשך, ולפני מספר שבועות דנה המטלה סנית בנושא זה, העניין הועבר לוועדת סלים, והיא הגיעה לידי סקנה, שאחר-כך נתקבלה כהחלטה על-ידי המטלה.

אני הודעתי בכנסת על החלטות אלו, כתשובה להצעה לסדר-היום. כהמשך להודעה, החליטה הכנסת להעביר את העניין לדיון בוועדת הפנים. אז נתעוררה שאלה שהיא בפידה מסוימת קונבנציונלית או סידורית: אם המטלה החליטה על אמצעים אדמיניסטרטיביים מסוימים, והכנסת לא קיבלה את ההודעה כהודעה של דבר שייעשה, אלא החליטה להעביר זאת לוועדת הפנים, פירושו של דבר שוועדת הפנים רשאית או מוסמכת להחליט או להציע דברים לגמרי אחרים, ולכן גם לא הגיוני יהיה לגשת לביצוע ההחלטות שנתקבלה על-ידי המטלה. איני יודע מה תחליט ועדת הפנים בסופו של דבר, להביא בפני הכנסת, אני יכול להגיד ברגע זה, כי המטלה, בקבלה את החלטותיה, יצאה מתוך הנחה שאיסור מוחלט על גידול חזירים אינו רצוי. חלק מהאוכלוסייה בסדינתנו מותר לו לאכול חזיר - לפי חוקי הדת שלו - וחלק גדול מהתוצרת הולך לקונסומנטים אלה; גם הנציגות הזרות מסתסרות כנראה בבשר חזיר. עובדה היא שמגדלים עכשיו חזירים בסטחים יהודיים, ויש יהודים שקונים ואוכלים בשר זה - על כך איני חולק, אבל זו היתה ההנחה הראשונה מדוע איסור מוחלט אינו נראה כרצוי. ואם לא איסור מוחלט, נשאלת השאלה: באילו אמצעים אפשר לצמצם ולהגביל את הגידול - ואני נסבע בכוונה מלהיכנס לכל פרטי הדיון על ה"קייז", ראשית כל מפני שאינני כל-כך מוסתך להביע דעה, וגם איני חושב כי יש הועלת מרובה להעביר את הדיון פה בוועדה, לסתם התיאולוגי הטלו-דרסט.

האמצעים לצמצום הגידול, מטבע הדברים, אינם יכולים להביא לידי חיסול, אלא רק לידי צמצום, ויעילותם של אמצעים אלה, כטובן, אינה מוחלטת. האמצעי העיקרי, שהמטלה החליטה עליו, היה צמצום הגידול בסטח מסוים. וכאן ברצוני להזהיר מראש את הוועדה, ביחס לסמכות המשרד או המטלה לקבוע לכך סטח מסוים בלבד; חדים מהיועצים המספטיים שלנו מביעים ספקות גם באמת הדבר הוא בסמכות המטלה, לפי החוקים הקיימים. אבל כאמור, אלה הם רק ספקות, ויש כאלה הסוברים כי הדבר אפשרי. אין להתעלם מן העובדה, כי במקרה שועדת הפנים תאסר החלטות אלו - וזו אפשרות שאפשר לתארה - עלול מישהו להגיש צו על תנאי לבית-הדין הגבוה לצדק. בספקות אלה צריך להתחשב, אם כי בעיני הם לא כבדי מסקל, אני גם מסופק אם מישהו יציע טשטש כזה. אם הוועדה תרצה, יוכל ד"ר פרלמוטר, היועץ המספטי של הטיבת המזון, להסביר לכם את הצד המספטי של החלטות.

מד.

לר המסחר והתעסיה:

יתר טעיפי ההחלטה הם בעלי אופי אדמיניסטרטיבי ברידא. בקטר לחלוקת מספוא, הרי המסמלה כבר יותר משנה לא חילקה או הקציבה מספוא לגידולים אלה. היעילות שבמי-הקצבה היא עכשיו פחותה מאשר בשנה שעברה, כל השווקים הולכים ומסתחררים מפיקוח, ויש לקוות כי גם בטוח המספוא גביע למצב טוב יותר. ידוע גם שכ-30 טון מהגרעינים של שנה שעברה עברו לשוק, שנקרא "שוק שחור". זוהי עובדה קיימת, ולכן היעילות שבמי-הקצבה מספוא לגידולים אלה אינה אותה שהיתה לפני שנתיים.

פרט לזאת, כל המוסדות הממשלתיים והציבוריים יחדלו למכור פסולת של אוכל למגדלים אלה, מה שהיווה עד כה מקור עיקרי לגידול זה. זהו צעד אפקטיבי, לדעת.

אשר לבתי-חרושת לנקניק, יש בהחלטה משפט מוסדר או נוסף המומר: אם המסדר יראה שהגבלה תהיה יעלה, הרי גם בתג-חרושת לנקניק ייכללו בתחום איסור זה. אינני יודע אם נעשתה בדיקה, ועל כך יוכל להשיב אולי מר הלוי.

אלו הן הנקודות, וכטובן שהמסמלה היתה רואה ברצון שהוועדה תאשר את החלטותיה.

היו"ר ג. חת: אני מודה לר המסחר והתעסיה על דברי ההקדמה.

א. כהן: האם אפשר להוסיף להגבלות גם הגבלת המסחר בבשר חזיר? האם המסמלה יכולה להסתמט במטכות רחבה שביריה לגבי המסחר?

ק. חזני: האם בגדר ההחלטות, אין הגבלה על העברת סחורה מאזור לאזור? ואם לאו - האם ישנה אפשרות חוקית להתייב את בעלי האטליזים לרשות על שלט "בשר חזיר"?

לר המסחר והתעסיה פ. ברנסטיין: לפי המצב החוקי הקיים ישנן מסכומות רחבות, אשר יש לות לחול גם על צורת המכירה. במיזו מודה אפשר לקיים זאת במציאות - זו שאלה אחרת.

א. הלוי: כמה מלים לאינפורמציה. רצוני לפטור לכם שכל עוד היה קיים פיקוח, היינו מקיימים מפקדים, ואפילו סיפון, של האמנות והראשים.

בסוף 1952 - בתאריך של ביטול הפיקוח - הדגה המפקד שלנו את הנתונים הבאים: 100 מגדלים; 4,300 ראשים; 1,200 אמהות - 60% היו בידי מגדלים יהודיים. איננו מתיימרים לומר שזהו המספר הטלג. המינימום מצל מגדל אחד - 2; המכסימום - 220.

מחירים - בסוף 1952, כל עוד היה פיקוח, היה המחיר 2 ל"י לק"ג. באותה תקופה היה המחיר בשוק השחור - 4,5 - 3,5 ל"י הק"ג. ביוני 1953, כאשר בוטל הפיקוח - הגיעו המחירים ל - 7,5 - 5,5 ל"י הק"ג.

כמויות - בסוף תקופת הפיקוח הגיעה הכמות כדי סיפוק חלוקה אחת מארבעת החלוקות החודשיות של בשר. לנוצרים ולמגל הדיפלומטי. הונה אומר, שכמויות אלה נחטכו מבשר יבוא, שעולה לנו בדוויזים.

במסך תקופה קצרה ביותר סיפק המסדר מספוא למגדלים, והדבר בוטל בינואר, כאשר נתקיימה הפניסה בין שר הדתות ושר המסחר והתעסיה.

א.ד.

א. הלוי :

בפגישה בינואר, כאשר בחנו את השאלה של הקלת החומרות בטסגרת הדיון של השרים, הצבענו על סכנות חמורות מאד באותה תקופה לביטול הפיקוח, אשרנו טרם חוק של הכנסת יכול להסדיר את העניין, הצבענו למפרע על כמה נקודות, אשר יכולות לתרום לדיון כאן בוועדה.

הצבענו על העובדות הבאות: (1) ביטול הפיקוח יגביר את הפצתו של בשר החזיר גם בקרב אנשים שקודם לא הגיעו אליו; עובדה זו נתאמתה לחלוטין.
(2) הסחור בכשר בקר יגרום לצריכה יותר גדולה של בשר חזיר - וגם עובדה זו נתאמתה.

(3) הסחורים - טענו כי הסחורים יעלו, דבר שיגרור בעקבותיו הגברת הייצור. מספר המגדלים יגדל, ויחד עמו מספר החזירים. יש להביא בחשבון כי גידול אס אחת נותן בטסג שנה כמה הפלטות, ובכל פעם של 10 - 12 גורים. גם עובדה זו נתאמתה.

(4) עובדה רביעית, שהיא טסוכנת מאד, כי תחת כיסוי של בשר חזיר יסחטו לא רק בטלים, חמורים וטוסים, אלא גם בקר. עד היום אין חוק המחייב סימון בקר. לצערנו נסחטו הרבה טאות ראשי בקר שעולים דוויזים ביבוא, וגם בטנות גידול. גם זוהי עובדה אשר נתאמתה לחלוטין.

עובדה נוספת. רטוסים לאיסלזי טריפה: טסוצע ארצי - 22% מהאוכלוסיה; במחוז תל-אביב - 17% מהאוכלוסיה; צפון הארץ - 30% - 40%, זהו ריטום של לפני שנתיים, והוא כולל גם לא-יהודים. האחוז בצפון הארץ הוא גדול, מפני טבו טתרכזת האוכלוסיה הנוצרית והערבית. זה אינו אומר כי זהו מספר האנשים שאוכלים בשר טריפה; ברור כי בתקופת סחור הטספרים הולכים וגדלים, והם טגיעים בוודאי לעוד עטרות אחוזים נוספים.

ביזמת סטרד הדתות, הועלתה הצעה לעסות יצוא של חזירים, טתוך טגסה לחסל את הדירים הקיימת תוך שנה. בתסורה אטר מתקבל טהיצוא התכוונו להביא מספוא ואפרוחי אורוזים, על-טמת לגדל עופות, טאותן יכולים לאכול כל תושבי הטדינה. לצערנו נסיונות אלה נכסלו, ולא בטטמת הטססלה. רק בטסוע האחרון קיבלנו הודעה טבעלי ההצעה, כי הם חוזרים בהם מהצעתם, אס כי הם העסיקו אותנו בטסא-וטמן קרוב ל-3 חדשים.

הטצב כיום, טהפיקוח על גידול החזירים בוטל, ואין המטרד מתענין בטספר המגדלים, ואין בידי איט בטדינה אינפורטציה על טספר האטהות או טספר הראשים שיטנם בטדינה. אנו אחראים רק לדבר אחד: לא לתת טספוא. אבל הטצב כיום - וזאת כבר הסביר הטר - טזו אינה בעיה, לטגדלים יש גם הרבה פס לת שהם טקבלים. חינם, וטכאן שלא חטר טזון לגידול החזירים - והוא טובל בים של טפע.

רצוני רק להביע דעה בענין צטצום

הגידול והגבלתו למספר טחוזות, ד"ר פרלטוטר יטביר זאת טנקודת-טבט טספטט, אס הוא רואה אותה כחוקית, ואם המטרד יכול לפעול כהתאם לה. לי נראה כי אס ישנה הגבלה לגבי הגידול, יש גם לאסור את העברת הסחורה טאזור לאזור.

אטר לבתי-חרושת לנקניק, אנו איננו טבדילים נרטיון בין נקניק חזיר או אחר, פרט לעובדה אס הנקניק הוא כטר או טרף. אין בתי-חרושת טיוחדים לנקניק חזיר, יש בתי-חרושת לנקניק טריפה, והללו חייבים לצרף פתק "טרף".

א.ד.

ב. סיכום:

בהקטנה רבה שמעתי את דברי השר, וגם את דבריו של סנהל חטיבת המזון במסדר המסחר והתעשייה. אני טבע-רצון שהוא סיפר לנו כאן דבר, שאנו נזכרנו בו עוד קודם, כי לפני שנתיים, כאשר היתה הרשמה לבשר חזיר או טרף, רק 17% מהאוכלוסייה של מדינת ישראל, כולל נוצרים, נרשמו כאוכלי טריפה זה אינו אוטר כי אין עוד אחוז נוסף אשר אוכלים טריפה, כאשר הדבר בא לידם, אבל פירוש הדבר, כי אם מניחים על הסולחן: כשר או טרף - הם אוכלים כשר. כאשר טובעים מהם אוכל כשר, נטמאם על סולחנם טרף - הם אוכלים טרף.

השר הנכבד אשר כאן, כי הצעת החוק לא הובאה לכנסת על-ידי תוציעים, כי היה קיים חשש שהיא לא תתקבל, מפני הגנה על חופש הטצפון. אני חושב שאם 90% של האוכלוסייה היהודית במדינת ישראל אינם רוצים לאכול טריפה, או להירשם לטריפה, פירושו של דבר כי הטצפון במדינת ישראל הוא לצד אוכלי הכשר, ולא צד אוכלי בשר החזיר, שנפש היהודי סולדת ממנו יותר מאשר מבשר טריפה אחר. דעתי על כן, שהמטטלה והכנסת אינה צריכים לעזור לאלה המעטיים במדינה טרוצים לאכול טריפה, ולהכביד על הרוב המכריע של הישוב - על 90% ממנו - טרוצים לאכול כשר. אפשר לכן להוריד טכאן את הטאלה הטצפוניית.

רצוני להזכיר כי הענין הזה נטסך כמעט שנה. היו חברי-כנסת שחשבו לאסור את הגידול במדינה על-ידי חוק, וגם סר הלוי אשר כאן, שאפשר לטפל בענין רק באמצעות חוק. כיוון שהיו חששות של מתיחות גדולה, התארגנה כאן קבוצה בת 34 חברים שכל הסיעות, שכמה מהם יושבים כאן, אשר אמרה: נחפש דרך לא על-ידי חוק, אלא על-ידי צוויים אדמיניסטרטיביים. ואני זוכר את נאומו הנרגש של חבר-הכנסת דוד הכהן, אשר סיפר כי כאשר היה בהודו ראה כיצד רועות אלפי פרות, והאנשים רעבים ללחם, ולא עולה דעת איש כי אפשר לשחוט את הפרות ולאכול את בשרן. 34 חברי-כנסת אלה בחרו בוועדת פעולה בת 10 חברים, אשר התייצבה בפני סר המסחר והתעשייה וסר החקלאות, והביאה לפנייהם כמה הצעות, להוציא צו אדמיניסטרטיבי לאסור גידול חזירים. הם הביאו גם הצעה בדבר יבוא בשר בקר בלי דוויזים, וגם כמה הצעות אחרות, כמו איסור מתן פסולת ושיירים למגדלים, וכדומה. הדבר הובטח, ואנו גם טוחחנו בנדון עם טמלא-סקום ראש המטטלה של אז, סר אשכול, וחייפטנו דרכים. אולם אני סוכרח להגיד, וזאת מבלי לפגוע באף אחד - כי מכל ההצעות והדברים לא יצא לפועל דבר.

ראינו כי חולפיים כמה חודשים, ואז היו חברים שכל הסיעות, פרט לכמה סיעות שלא השתתפו, והגישו הצעת חוק לאסור גידול חזירים בישראל. זו היתה הצעת החוק אשר עובדה על-ידי חבר-הכנסת ספירא, ובהכנתה השתתפו חברי-הכנסת אסף, גריידי, דיין, ורהפטיב, חזני, יסעיהו, לביא, כהן, סינץ וכפרית. הצעת חוק אחר בדבר איסור גידול חזירים במדינה הובטה ב- 4.2 על-ידי חבר-הכנסת לורנץ. אז קם בכנסת השר הנכבד, וביקס לדחות את הבעיה עד שהמטטלה תביא הודעה בנדון.

מאז עברו כמה שבועות, ונדמה לי כי בסוף פברואר ביקס השר דחיה נוספת. הסכטנו לכך. הסכטנו לכך, אדוני השר, לא מפני שחשטנו שחוק כזה לא יקבל דוב בכנסת ולא יתקבל, אלא מתוך רצון לבוא לידי הסכם הדדי, כיוון שגם המטטלה הרביטה כי משהו אינו בסדר - וסימן לכך, כי היא טיפלה בבעיה, וגם בחרה ועדת שרים לסם כך. רצוני רק להדגיש, כי מאז פברואר נטסך הענין, לסרות הטאלות והלחץ אשר הופעל.

עכטיו בא השר והביא לכנסת את החלטות המטטלה. אני סוכרח לציין כי החלטות המטטלה לא סיפקו אותנו, והן גם לא סיפקו את הכנסת, ועדות לכך שהכנסת ביקטה להעביר את הענין לוועדת הפנים, וגם את עצם החוק, והדבר באמר ב"דברי הכנסת".

היו"ר ב. חת: סר קליבנוב אשר כי הבעיה הועברה לוועדת הפנים, ולא החוקים.

א.ד.

ב. סיכום:

זה לא יכול להיות אחרת. רצוני לציין - ובגם סר הלוי אמר זאת - כי גידול החזירים בשנה האחרונה גדל באופן מבהיל, לפי נתונים אשר בידי הרי נוספו כ- 15,000 חזירים במדינה. אם לא נטפל בבעיה, יכנס החזיר לכל בית ובית, כי הרי שמעתם כולכם כיצד הם מתרבים.

אני סבור כי הנבלת גידול החזירים לגבי אזורים מסוימים אינו המוצא, ואינו פתרון כלל. גם סר הלוי אמר כאן - ואיני רוצה להעלות הצעה - כי הנבלת הגידול לגבי אזורים, בלי איסור של העברה מסקום למקום - אין לה כל ערך. אתם רוצים לדאוג לנוצרים - אני מתחייב לדאוג לכך.

לא יצא לפעל ענין יצוא החזירים / מפני שהמנדלים רוצים להרבות יותר, ולמה להם לייצא? כל הענין של אי-מתן פטולת רטסית למנדלים אינה מועילה, כי שמעתם בעצמכם מה אמר כאן סר הלוי - מנדלים הגידול טובל בים של שפע.

על כן אנו עומדים על כך שיחוקק חוק, ובחוק כזה רוצים לא רק הדתיים הרטסיים אלא גם המכרסם סמפא, שהציונים הכלליים והפרובנרטיביים, ועל כן אין כאן גם כל שאלה מצפונית. אנו רואים פתרון לבעיה רק בחוק, והחוק המוצע יכול לפתור את השאלה. אנו רואים את ההיפך. חברים, אנו רואים כפיית מצפונית על אוכלי הכסך, כי לאוכלי החזיר יש שמע של כבוד - לנו - אין. על-ינו יש כל סיני הנבלות. אמנם הענין אינו עומד על סדר-היום, אבל כולנו יודעים מה טובלים אוכלי כסך במסעדות, אין בכלל נקניק לטור, אני סבור כי היה עלינו לדבר פעם על ההפליה לרעה של מסעדות כסרות לגבי המסעדות הבלתי-כסרות בכל הענינים, ובפרט בקשר לנקניק.

אני רואה את הפתרון רק בחוק. אבל אני רוצה להביא גם את חרות דעתו של היועץ המספטי בקשר לצוים. היועץ המספטי אמר לי, והוא הרטט לי לומר זאת בשמו, כי סר הלוי מנסך להוציא צו אדמיניסטרטיבי האוסר את גידול החזירים במדינה, וזאת ללא כל חוק. אני מציע כי נזמין את היועץ המספטי וננסע את דעתו. לדעתי יש צורך בחוק, אבל גם לדעת אלה שחוטטים מפני חוק, הרי גם סר חיים כהן חושב, שלפי המצב החוקי הקיים, יכול סר הלוי להוציא צו על איסור הגידול, כמו שהוא יכול להוציא צו האוסר גידול עופות או פרות.

אני מסכים הפתרון היחיד לדעתי הוא חוק; לדעת אלה שחוק אינו מספק אותם - איסור מוחלט על-ידי צו החלטת המסללה אינה מספקת אותי, ואני סבור שבגם לא את אנשי המסללה עצמם.

ג. לזכרון:

אני רוצה לחזור על הדברים שהוסמנו על-ידי חבר-הכנסת סיני, שאני מצטרף אליהם. אני רוצה לחזור לעצם הענין, ולבצל את מיטב השפעתו כדי לנסות לסכנע אתכם, כי תקבלו את דעת רוב הבית בענין זה. אני חושב כי סיבות להדגיש - ואין צורך בשום טשאל-עם לסם כך - כי רוב העם, רוב הציבור במדינה אינו רוצה בגידול חזירים כאן. הסטיסטיקה של סר הלוי, תעיד על כך. נבחר העם אינם רוצים בזה, והם הביעו את אי-רצונם על-ידי הצבעתם נגד הודעת המסללה; זו המעשה הראשונה שחברי-הכנסת לא קיבלו את החלטת המסללה. עשיתי מעין טשאל גאלופ בין חברי-הכנסת, ונוכחתי לדעת שהחלטת המסללה בדבר הנבלת הגידול לאזור אחד, אינה מספקת אותם.

לעצם הענין, איך לעקור את הנגע של ביחל החזירים. ראשית יש לציין, כי אין הציבור הרחב מעוניין יסירות בגידול החזירים, מעוניינים בו ספסדים בודדים הרוצים לעשות מהעסק כסף, הודפי בצע לטיביהם, לכן אין כל הצדקה למה לא לחוקק חוק. על נבחר העם מוטל לעשות את רצון בוחריהם, את רצון האזרחים; האזרחים אינם רוצים בגידול החזירים - אם כן, למה נתנגד אנו לחוק?

ועדת הפנים
28.7.53

גד.

ט. לורנז:

לענין זה אין גם אופי פוליטי, ואין לנו לחשוש מתגובת העולם היבולי. העולם היבולי יבין אותנו היטב; הוא יבין אותנו יותר עם חלק האוסר גידול חזירים, מאשר אם נעסוד מן הצד ולא נעשה דבר.

אני רואה לכוון לציין בפני חברי הוועדה שהצעת החוק שלי היא ליברלית מאוד, יותר ליברלית מהצעתם של 11 חברי-הכנסת אשר הציגו חוק כזה. לא אסרתי לאסור את גידול החזיר בכלל בארץ-ישראל, אסרתי כי יש לאסור גידול חזירים בארץ-ישראל, וסר החקלאות, או סר המסחר והתעסיה, יהיה רשאי לתת היתר מיוחד לאוכלוסיה שעליה לא חל איסור אכילת חזיר, אם הוא מטובע שהגידול הוא לתצרוכת עצמית, ואין מתכוונים להציף בה את השוק בסביל הציבור הרחב. כוונתי בסעיף זה, שלא תהיה כאילו סלבה מצד העולם החיצוני, שאנו סובילים את המיעוט הלא-יהודי במדינה. ברור כי אין כל הצדקה מוסרית לאסור על הנוצרים ברטלה או בצרת לגדל חזירים בסביל תצרוכתם העצמית. בצורה זו, איני יכול להבין, מה ההגיון, מה הפחד לחוקק חוק כזה, אם הציבור שלנו חצה בעקירת הנבע, ואין כל טעמים פוליטיים חיצוניים שיטנעו זאת מאתנו. כמטופני, ואולי היועץ המשפטי יעזור לי בזה - כי אנו לא נהיה המדינה היחידה בה יש חוק לאיסור גידול חזירים. בכל-אופן בתורכיה יש איסור מוחלט על ענין מכירת חזירים.

אנו נבחרים העם הייבוי לעשות את רצון בוחרינו ולחוקק חוק לאיסור גידול חזירים, ואני הייתי מציע לעשות זאת במסגרת הצעת החוק שלי. אם הענין אינו מתקבל על דעת הוועדה, אזי יש לפחות לאסור את ענין גידול החזירים על-ידי צו החלטי - וגם אני סמעת בנדון את חוות-דעתו של היועץ המשפטי - אשר יאסור את הגידול באופן מוחלט, בלי הסמרת פרצות, כי זהו רצון הבוחרים. אנו הייבוי לעשות הכל בנדון.

ס. חוני:

מבקש הסבר מאת היועץ המשפטי, אם אפשר להוציא צו שיאסור הגשת בשר חזיר במסעדות יהודיות, או צו שיאסור מכירת בשר חזיר באיסטיליזים יהודיים.

ד"ר פרלמוטר:

התשובה לשאלה זו תתברר טהלה דברי.

בישיבת ועדת הסרים מיום 14.6 נתקבלו החלטות מסוימות, ובשאלת עתה השאלה: מי צריך לבצע החלטות אלו? האדם היחיד שיכול לבצע את ההחלטות הוא - המפקח על המזונות, מר הלוי. וכאן מתעוררת השאלה: מה הן סמכויותיו של המפקח?

המפקח על המזונות מוציא צווים, נותן רסיונות או סרב לתתם על-פי פקודת הפיקוח על המזונות, 1942. הסמכויות שפקודה זו מעניקה לו הן רחבות מאוד. סעיף 4 אוטרי: המפקח רשאי, באמצעות צו, לאסור, לצמצם או להסדיר בצורה אחרת את הטיפול, השמירה, האחסנה והתצרוכת של כל מצרך בר-פיקוח. המפקח רשאי כמובן, לאסור, להגביל או להסדיר גידול של כל מצרך בר-פיקוח. בשר חזיר סייד לסוג המצרכים שהם בר-פיקוח. נראה הדבר כאילו המפקח רשאי להגביל, על-סמך פקודה זו, או אפילו לאסור את גידול החזירים, או את הקמתו של בית-חרושת לבקניק מבשר חזיר. אבל, המפקח רשאי להשתמש בסמכויותיו לפי הפקודה הזו, אך ורק מנימוקים הנובעים מעצם תפקידו בתור המפקח על המזונות, או, בסלים אחרות: הוא רשאי להשתמש בסמכויותיו רק לשם אותן המטרות שלמען ניתנו לו סמכויות אלה.

על-פי פקודת הפיקוח על המזונות הוא המפקח על המזונות, והעקרון הראשון הוא, שהוא רשאי להשתמש בסמכויותיו מנימוקים הנובעים מעצם תפקידו, ואך ורק לאותן המטרות שלמען נתן לו החוק סמכויות אלה.

ועדת הפנים
28.7.53

א.ד.

ד"ר פרלמוטר:

לדוגמה: אם מישהו מבקש רשיון להקמת בית-
חרושת לתעשיית מזון, והוא מבקש לשם כך רשיון מאת המפקח על המזונות.
אם המפקח מוצא שהבניין אשר עומדים להקים למטרה זו אינו נאה, אינו
מתאים לסביבה ועשוי לקלקל את הנוף - בוודאי שאין הוא יכול להשתמש
במטכותו ולסרב לתת רשיון בגלל נימוקים אלה.

לי נראה שגם הנימוק הדתי, עם כל כמה שהוא
חשוב - אינו סייד לאותם הנימוקים שהמפקח רשאי להביאם בחשבון כאשר
הוא שוקל הוצאת צו, או צעד אדמיניסטרטיבי אחר.

ט. חזני:
אם המפקח מוצא שענין החזיר פוגע ביסוד
של הסוויג'ון בין מזרח למזרח ביחס למספקת בשר -
האם זה נוגע לסמכויותיו?

ד"ר פרלמוטר:
אני רוצתי רק לציין שהמפקח אינו סותר על הדת,
עליו לדאוג למספקת סדירה ולחלוקה שווה את
הנימוק הדתי - הסמירה על הכסרות - הוא אינו יכול להביא בחשבון.

העקרון הסני, וזו הלכה פסוקה של בית-המספט
העליון, שכל צו סנוציא המפקח, עליו להוציא סתוך שיקול דעתו, ועליו
להגיע למסקנה שיש צורך באו זה. פירוש הדבר, אם המפקח מוציא צו
אך ורק מפני שהמטלה ציורתה עליו להוציא - אזי צו זה אסור מעיקרו.
(ט. חזני: האם סותר לו להסתכנע?) בית-הדין הגבוה לצדק פסק שלא נבא
המפקח לקבל עצה מאחרים, אבל החלטה הסופית צריכה להיות החלטתו הוא.

טר מינץ הביא כאן את דעתו של היועץ המספטי.
על נוסף זה התנהלה תכתובת ביני לבין טר ורהפטיג, ולאור העובדה
שזו היתה שאלה עקרונית, ראיתי לחובתי לסלוח את העתק התכתובת לטר
חיים כהן, כדי שיחווה דעתו בנדון. לאחר סכן קיבלתי מכתב סטר ורהפטיג,
בו הוא מודיעני ספר כהן הצטרף לדעתו, והוא גם כן סבור שהמפקח רשאי
להוציא צווים כאלה. פניתי לטר חיים כהן, והוא השיבני, כי אלו הן
פלים שהוא השתמש בהן, אבל הוא דיבר על סכויות ולא על נימוקים.

לאחר סכן נתקבלו החלטות המטפלה, והתקיים
דיון בכנסת. בעקבות ההחלטות ראיתי צורך לברר את הפרטים עם טר חיים
כהן. הסיחה בינינו התקיימה ב-14.7, ובה הצטרף טר חיים כהן לדעתי
ללא סייב. הוא לא הצטרף לדעתי רק בקשר לענין אחד, ואני רוצה לספור
זאת לכם לשם הסלכת התשובה. דעתי היא כי החלטות המטפלה אינן בגדר
חוק, כי המטפלה אינה הפחוקק, היא הטינהל העליון, והיא יכולה
להגביל את חופס הפרס בפידה שהחוק סתיר זאת; אינני ככיר שום חוק
סנותן למטפלה מפסרות לאסור גידול חזירים. לשני הנימוקים הראשונים
הצטרף היועץ המספטי, אלא הוא יעץ לפר הלוי להוציא צווים סתמיים
להחלטות המטפלה, כדי שנראה כה תהיה התפחות הענינים.

ט. חזני:
אני מבקש להזמין להשיבה הבאה את היועץ המספטי.

היו"ר נ. חת:
אנו נמטיך כדיון בישיבה הבאה.

הישיבה בעולה.